

Ideový nástin projektu "Orlovna " v Líšni

(pracovní název „Líšeňský dům“)

P r e a m b u l e

Líšeňská Orlovna byla postavena ve dvacátých letech minulého století jako budova Orla, tehdejší největší spolkové organizace v Líšni, se zaměřením na tělocvičnou, kulturní, restaurační a sociální činnost. Po násilném zrušení orelské organizace v roce 1948/9 připadla budova státu a byla využívána jako kino, popř. sociální zařízení některých organizací. Majetkoprávní problematika nebyla po roce 1989 uspokojivě ve prospěch Orla vyřešena. Budova je v současné době ve správě MČ Líšeň.

V souvislosti s očekávaným ukončením stávajícího provozu v budově Orlovny předkládá Občanská iniciativa "Líšeň sobě" ideový nástin na její využití jako multifunkčního zařízení obce.

N á v r h

Multifunkční využití bude respektovat současné užívání části Orlovny (šatny SK Líšeň) a umožní přeměnu jejích zbývajících prostorů na expoziční, přednáškovou, kavárenskou a depoziční část včetně klubovny Jednoty Orel v Líšni. Přilehlá historická zahrada bude v tomto návrhu komponována jako oddechový prostor parkového typu (budova navazuje na novou sídlištní část Líšně směrem ke Slatině) s naučnou výzdobou geologického zázemí Líšně (venkovní exponáty, tzv. geopark).

Expoziční část: Bude instalována stálá část expozice navazující na tzv. líšeňské muzeum zrušené v roce 1944 a upravena dle rozlohy a charakteru expozičních prostorů. Její část může být spojena s přednáškovým sálem. Obsáhne unikátní faktografii Líšně týkající se

- neživé přírody (geologie: historie tří líšeňských moří, významné lokality a zkameněliny, Hády, Lesní lom, Stránská skála, doklady o nálezích dinosaurů na východě Brna),
- archeologie: Stránská skála (jedno z nejstarších osídlení ve střední Evropě, užívání ohně před 600. 000 lety, zdroj suroviny pro Willendorfskou venuši, pravěký lov koní, dobývání rohovců před 5 000 lety) a Staré zámky (vícekrát v pravěku osídlený ostroh nad údolím Řičky, předchůdce dnešního Brna v době velkomoravské) - jejich jakákoliv expozice veřejně přístupná chybí.
- živé přírody (významná rostlinná společenstva) v areálu Líšně
- národopisných artefaktů:
 - písemné památky (rukopisné pozůstalosti F. Bartoše, C. Mašička, F. Svobody, excerpce líšeňských kronik E. Elpla uložených v Archivu města Brna, vydané knihy a drobné tisky o Líšni, např. od celostátně známého líšeňského spisovatele M. Elpla), kapitoly o Líšenkách v knihách bratří Mrštíků nebo J. Herbena,
 - hudební a taneční doklady (CD Líšeňských koled, nahrávky CM Líšňáci, zápisy líšeňských lidových písní ve sbírkách sběratelů (Bartoš, Janáček), materiály NS Líšňáci, zápisy líšeňských tanců a her etnochoreoložky Z. Jelínkové, publikace F. Svobody a J. Kunze),
 - obrazová svědectví (líšeňské kroje, pohlednice líšeňských lidových krojů malířky M. Gardavské, historie Líšně ve fotografii, místní malíři a jejich dílo, B. Jágr etc.)
- podkladů zpracovaných přednášek o Líšni (divadelnictví a spolky v historii Líšně etc. - J. Trávníček, R. Brzobohatý).

Občasná expozice: Jeden expoziční prostor bude věnován obměňovaným jednorázovým expozicím (podrobněji rozvedené náměty ze stálé expozice, dále např. osobnosti a jejich reflexe

líšeňské kultury, líšeňští malíři a výtvarníci, divadelnictví v Líšni, spolky v historii Líšně, líšeňský sport a jeho extenze v ČR a ve světě, líšeňští občané ve vědě, Líšeň v beletrii, líšeňská stopa v zahraničním odboji, "Líšeňské slavnosti" a jejich politické aspekty, etc.). V případě akceptace tohoto ideového nástínu připraví skupina "Líšeň sobě" podrobný harmonogram výstavních námětů na tři roky dopředu.

Kavárenská část: Podle zájmu může fungovat jako čítárna, občasná nebo trvalá instituce v nájmu a je zřejmě odvislá od schopnosti nájemce. Tato část může být spojena prostřednictvím smlouvy o úpravě prostorů a vybavení s ekonomickým nájmem.

Depoziční část: V depozitářích, skladech a knihovně budou postupně koncentrovány sbírkové předměty, popř. kopie ze všech výše uvedených aktivit Líšně. Předpokládána je občanská aktivita mezi občany Líšně. Tuto část bude nutno časem vybavit depozitními skříněmi (zpočátku lze převzít starší vybavení ze škol, institucí etc.).

Ekonomická úvaha: Výše uvedené náměty nevyžadují při instalaci zásadní stavební úpravy budovy (mimo malování, instalační a bezpečnostní kontroly a modernizace sítí). Naopak, rozlohu a uspořádání expozic je možno přizpůsobit stávajícímu stavu. Výhodou je rovněž možnost postupné instalace jednotlivých částí ve směru expozice stálá, přednáškový sál, expozice občasná, depozita a kavárna/čítárna. Odborná tvorba výstavních exponátů bude provedena zdarma, technická tvorba by měla být financována a vyžaduje vždy ekonomickou rozvahu. Úprava zahradních prostor je na tomto postupu nezávislá a měla by ji formulovat i městská část jako veřejný prostor parkového typu.

Určení: Multifunkční Orlovna bude sloužit široké líšeňské veřejnosti a naplní svoje poslání, které do ní vložili ve dvacátých letech minulého století otcové zakladatelé. Zřejmá je i vazba na líšeňské školy, které budou trvalou expozici i občasně expozice využívat jako doplněk pro výuku některých předmětů (přírodověda, občanská nauka). Provoz a timing je třeba dopracovat v souvislosti s postupem instalací a zájmem veřejnosti a škol.

Garance: Projekt byl konzultován s Mgr. Jiřím Mitáčkem, Ph.D., náměstkem generálního ředitele Moravského zemského muzea pro odbornou činnost, ředitelem Muzea města Brna PhDr. Pavlem Ciprianem a ředitelem Územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu v Brně PhDr. Zdeňkem Váchou, kteří vyslovili tomuto projektu doporučení a přislíbili bezplatnou konzultační podporu svých odborníků. Přírodovědné aspekty projektu včetně námětů, libreta, exponátů zajistí bezplatně prof. RNDr. Antonín Přichystal (líšeňský občan), DSc. a prof. RNDr. Rostislav Brzobohatý (líšeňský rodák), CSc., oba Masarykova Univerzita v Brně. Organizační stránku je nutno projednat po případném schválení záměru.

Z á v ě r

Multifunkční Orlovna obsáhne dosavadní sociální zázemí pro SK Líšeň, trvalou prezentaci historických materiálů Líšně, z nichž některé jsou evropského až světového významu, a depozita všeho, co bylo a je v Líšni jedinečné a významné. Současně dá průchod historické spravedlnosti a poskytne Jednotě Orel adekvátní prostor pro klubovnu. Završí úplnost školského, sportovního a kulturního areálu v jednom místě.

Tento ideový záměr je otevřeným dokumentem, který předpokládá vyjádření dalších místních spolků i veřejnosti. V tomto směru očekáváme od radnice aktivní přístup.

za Líšeň sobě:

Mgr. Pavla Dombrovská, prof. RNDr. Antonín Přichystal, Mgr. Milena Tomanová, Ph D., Jana Rašková, Mgr. Jaroslav Štross

